

Podium ■■■

FoU-magasin fra Universitetet i Tromsø, Det kunstfaglige fakultet - # 08/2014

Ambisiøs og tilstede

Vi er ambisiøst tilstede

■■■■ **Ambisiøst og tilstede** for kunstens egenart og samfunnsmessige betydning er Det kunstfaglige fakultets visjon for sin strategiske plan i perioden 2014-2020 – *Kunstfak 2020*. Det passer godt som tittel for denne utgaven av vårt FoU-magasin *Podium*. De seks artiklene i denne utgaven eksemplifiserer med all tydelighet hvordan vi **ambisiøst er tilstede** for kunstens egenart og samfunnsmessige betydning lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

■■■■ I *Kunstfak 2020* har vi blant annet satt oss som mål å:

- gi utdanningstilbud som gjør studentene i stand til å utvikle et personlig uttrykk på høyt kunstnerisk nivå
- gi fleksible utdanningstilbud som dyktiggjør studentene i forhold til bred og selvstendig deltakelse i arbeidslivet
- utvikle utøvere, pedagoger og kunstnere til å bli gode formidlere med evne og vilje til å bidra til utvikling og endring innenfor sine fagfelt
- delta i nasjonale og internasjonale diskusjoner om kunstnerisk forskning og utviklingsarbeid
- bidra til å identifisere, ivareta og utvikle Nordområdenes kunst og kultur
- aktivt formidle studenters og ansattes virksomhet til ulike målgrupper

■■■■ Artiklene til Anne Eriksen, Bengt Arve Haugseth, Michael Strobelt og Kristina Junttila Valkoinen demonstrerer hvordan vi arbeider for å gi utdanningstilbud som gjør studentene i stand til å utvikle et personlig uttrykk på høyt kunstnerisk nivå, gi fleksible utdanningstilbud som dyktiggjør studentene i forhold til bred og selvstendig deltakelse i arbeidslivet og utvikle utøvere, pedagoger og kunstnere til å bli gode formidlere med evne og vilje til å bidra til utvikling og endring innenfor sine fagfelt.

■■■■ Veronica Wimans artikkel om *urban gardening* er et eksempel på hvordan man innenfor samtidskunstheltet deltar i nasjonale og internasjonale diskusjoner om kunstnerisk forskning og utviklingsarbeid, og hvordan samtidskunstens egenart kan få samfunnsmessige betydning lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

■■■■ I sin tekst *Nord for intensjonen* bidrar Liv Lundberg med et eklatant eksempel på hvordan vår regionale sammenheng – natur, livsform og erkjennelse som følge av at vi lever her vi gjør – kan inspirere til å utvikle og reflektere over egen skrivepraksis og hva som påvirker utviklingen av den; til å identifisere, ivareta og utvikle vårt del av verdens kunst og kultur.

■■■■ I seg selv er *Podium* en aktiv formidlingskanal for noe av det som rører seg blant studenter og ansatte på fakultetet. Med bevissthet om at mye av det vi jobber med som kunstfaglig institusjon ikke kan festes på papir, velger vi gjennom *Podium* å uttrykke oss i tekst og bilder. Vi søker å informere, inspirere og delta på denne måten i det nasjonale ordsiftet om hva kunstnerisk forskning og utviklingsarbeid er. En stor takk til artikkelforfatterne og ikke minst til *Podiums* redaktør siden starten – førsteamanuensis Hilde Synnøve Blix.

Kjell Magne Mælen - dekan

<i>Nord for intensjonen</i>	<i>s</i>	<i>04</i>
<i>Approaching urban gardening and farming</i>	<i>s</i>	<i>07</i>
<i>I Stanislavskijs rike</i>	<i>s</i>	<i>10</i>
<i>Brukermedvirkning i kursdesign</i>	<i>s</i>	<i>12</i>
<i>En øvelse i performance</i>	<i>s</i>	<i>15</i>
<i>Musikkaktiviteter og digital mappe</i>	<i>s</i>	<i>18</i>

FoU-magasin fra Universitetet i Tromsø, Det kunstfaglige fakultet
Ansvarlig utgiver: UiT, v/dekan Kjell Magne Mælen, 9037 Tromsø, 77 66 03 04, www.uit.no
Redaktør: Hilde Synnøve Blix (hilde.blix@uit.no, 77 66 05 32)
Design og redaksjonell redigering: Amund Sjølie Sveen, layout: Runhild Sjølie Sveen
Forside: Bassist Rikard Holst. Foto: Konstanse Karlsen

Podium

Nord for intensjonen

- Noen punkter til en bio-po-etikk

■■■■ Liv Lundberg

Jeg har gått ombord

(...)

Eier ingenting tilhører ingen

livet er lett å bære lett som lufta i lyset

(...)

Reiser jeg lett (...) mot de ytterste strøk

Det nærmeste jeg kan komme

at jeg intet er uten en stemme

og at den ikke er min

Når jeg ikke hører hjemme (2008)

1.

Jeg reiser med Hurtigruta rundt Finnmarkskysten fra Tromsø til Kirkenes i påskeuka - *semana santa* - lidelsens uke. Reisen er ingen bostang, men kan danne ramme om noen refleksjoner over hva det er jeg har skrevet og lest og tenkt siden min dikt-debut

Den klare tonen (1979).

"Nord for intensjonen" får være metafor for det som er bortenfor alle planer og kontroller: en ide, en innskyttelse, et klarsyn, samt den sjokkerende skjønnheten i fjelltagger mot lysende himmelrand, som jeg har sanset på så mange reiser i dypeste mørke og skarpeste lys siden jeg første gang landet på Finnmarkskysten.

Jeg vokste opp i Indre Troms der forfedre og formødre fra 1790-tallet kolonialiserte udyrkede landområder - flyttruter for reinflokker mellom Nord-Sverige og fjordstrøkene i Salangen, Ballangen, Gratangen. Men jeg hadde aldri rettet noen intensjon mot nord, ikke kjent dragning mot polhav eller polis. Jeg ville ut i verden og kom pur ung inn på Kunst- og Håndverkskolen i hovedstaden. Gud var død, frigjøring var 60-tallets modus operandi og eksistensialisme dets credo. Kunsten var frihetens redskap og agent.

Deretter overvintret jeg i København midt på 60-tallet da alt begynte å skje.

Jeg slo meg løs, fyrte blås - og skrev mine første dikt. Jeg ble politisk frelst og dro til Oslo for å få studiekompetanse; jeg ville lære om samfunnet for å kunne endre på det. Etter solidaritet med frigjøringsbevegelser i alle verdensdeler, demonstrasjoner mot Vietnam-krigen og aksjoner for Black Panthers, landet jeg i Tromsø høsten 1969, inspirert av generell anarkisme, en dose "grav-der-du-står" og Sara Lidmans rapport fra gruvestreiken i Kiruna. Jeg forelsket meg i en kven fra Øst-Finnmark med lærerjobb på Magerøya, og tjuvreiste med Hurtigruta til denne ytterste utkant som åpenbarte sitt voldsomme, nakne steinvesen, forsøksvis mildnet av enslige rognetrær i hagene, surret i presenning som vern mot vinterstormene. Jeg prøvde å fange dette steinvesen i tusjstreker og akvarellfarger, men selvkritisk etter tegnelærdommen søkte jeg - og fant - tilflukt i språkmediet. På Magerøya ble jeg poet.

På hurtigruta leser jeg om myter og mytologiseringer av nord: Verdens ende *Ultima Thule* - et fabelrike, tilholdssted for hekser og demoner - Satans tumleplass. Dødsriket Hel lå i et Nord befolket av hedninger og barbarer, en lokkende misjonsmark for kirken. Men Herodot skriver at hyperboreerne som holdt til nord for Nordavinden Borealis, var kjent som et sterkt og lykkelig folk, og Bjørnstjerne Bjørnson skriver 1872: "Det gror dybere Tanker i en saa stor Natur - i saa langt et Mørke og saa stort et Lys."

Klassisismen så naturen som en vill og grusom kraft. Naturromantikken forvandlet det brutale til naturskjønnhet: det heslige ble fascinerende, det rå eksotisk og det primitive pittoresk. "Det sublime" koblet det tragiske til det storslåtte og spektakulære.

2.

Etter sju år i Finnmark ble jeg student ved Universitetet i Tromsø og fikk

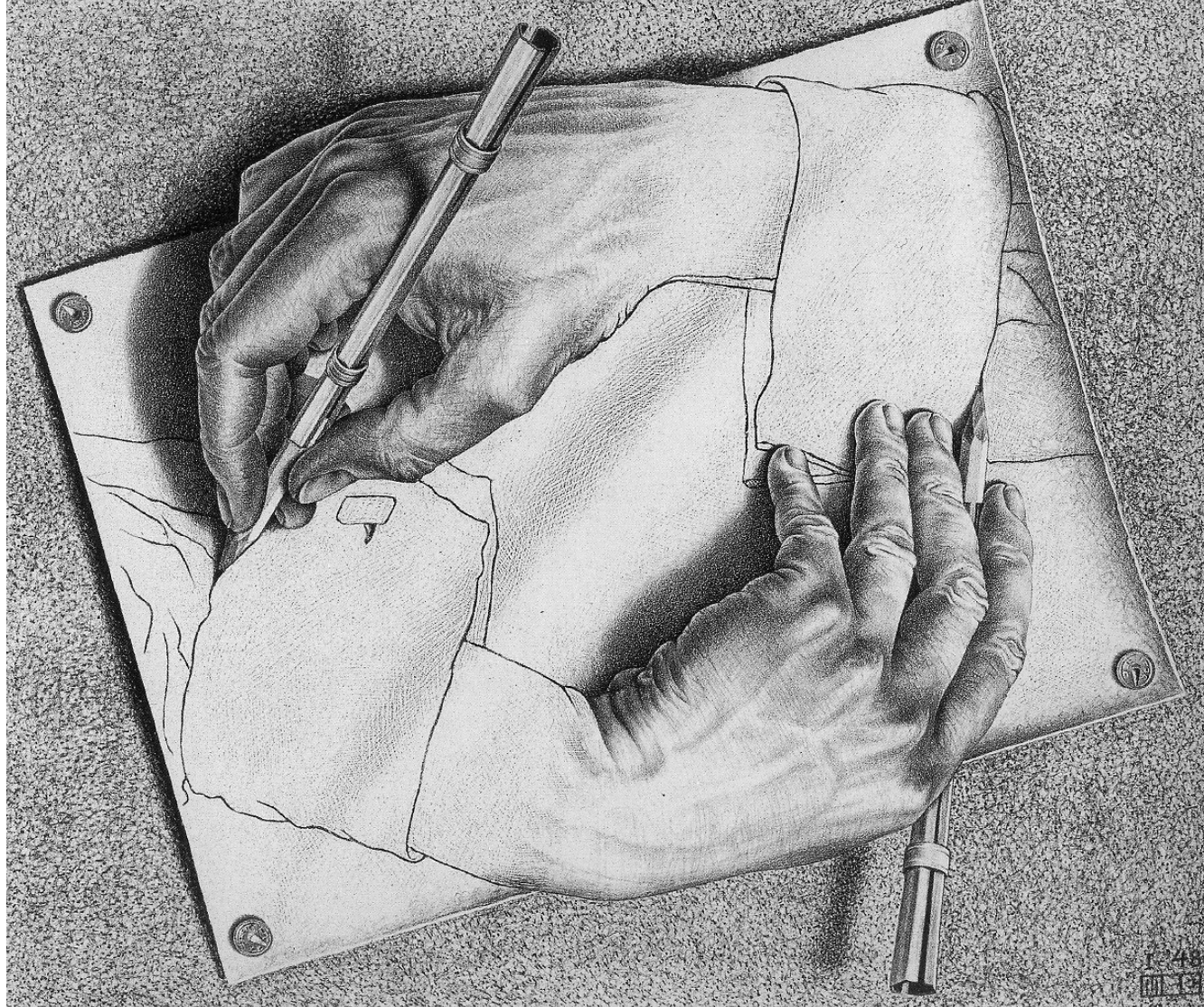
utgitt tre diktsamlinger i det jeg kaller mitt forfatterskaps første fase 1979 - 82. Bakpå debutsamlingen skrev jeg: «Klare toner er de budskap som trenger gjennom støyen vi lever i til daglig.» Diktene i *Hjerterspeil* (1981) kretser om det relasjonelle; hvordan alt henger sammen. "Minste overlevelsesenhet i evolusjonen er en organisme-i-sin-omverden," sier Gregory Bateson - den organisme som raserer sin omverden, vil tilintetgjøre seg selv.

Det var ikke mulig for meg å gå tilbake til en pre-politisk estetisk salighet på tidlig 80-tall. Jeg leste Bateson: *Steps to an Ecology of Mind* (1972) om språkets betydning for kommunikasjon, kodifisering og kulturdannelse. Bateson søkte etter formale egenskaper felles for levende og død natur og fant dynamiske symmetrier og repetisjoner. Han identifiserte et spekter av referansepunkter - steps i bokas tittel - som en ny tenkning kunne utvikles fra. Jeg "oversatte" hans tenkning til dikt i *Språkets hus har åpninger* (1982).

3.

En svensk kritiker betegnet landskapet i *Steindrømt: poesi* (1985) som "en visjon av verden etter en atomkrig." Ja, jeg kjempet med harde, knappe, kalde bilder av stein, is og fjell til jeg ga meg over - smeltet sammen med steinen og delte aldeles musikk med den - klang og synkope i steinvariasjoner for syntetiser og kontrabass - med danser på turne langs kysten i nord der møtet mellom fjell og hav kan være underkjønt - og steinerotisk.

I *Tveegget engel* (1988) kjører jeg "isdronning gjennom vinterhav / med lånte reinsdyr over frose bølger." Diktene hengir seg til metaforiske utskielser og hele registeret av klang, tempi, rytmikk og allitterasjoner. "Tekstens spektakkel" i bokas første del ledet til diktet Far i bokas andre del "Kontekstens tause musikk."

**Hva er sammenhengen:
kroppen din i jorda - og min
elskedes tilfældige knull? (...)**

Slutten av diktet besvarer spørsmålet: "Jeg skulle vært *din* far // Og legger deg ned / som et barn jeg mistet tidlig / og nå har funnet død."

Skipet glir gjennom Magerøysundet. Landet er vanvittig lyst og hvitt. Etter farsdiktet ville jeg skrive noe enkelt og personlig på prosa og fant en nedskrevet drøm med sterke allusjoner til det skjulte og skyldige, til mørkets krefter og dets gjerninger. Jeg hadde drept en svart mann og senket ham i et vann, etterforskning pågikk. Drømmen åpnet et romanunivers som ble *Vinterens hjerte* (1990), en drastisk og poetisk knapp romantekst. Et rituelt drap må utføres – på faderen, gud, maktutøveren, patriarken.

Når skipet legger ut fra Honningsvåg, åpnes Nordishavet østover mot Kjøllefjord bortenfor Sværholtklubben, Porsanger og Laksefjord.

Nybegynnerens forutsetningsløshet (1996) åpner med spørsmålet: "Hva vil det si å fortelle." Mine to romaner er ulike i form, stil, synsvinkel og komposisjon, men har felles tema; en kvinnelig livskamp som både er mental og kroppslig – og noen ganger voldelig. Det er samme motsetning mellom disse to romanene som mellom de to dikt-samlingene - inn i det harde, knappe, deretter ut i blomstrende detaljer – disse fire utgivelsene får utgjøre andre fase av mitt forfatterskap.

4.

Hurtigruta seiler ikke lenger nordover, men østover. Fjellene langs Østhavet er urokkelig plantet med føttene i Barentshavet. I tredje fase av forfatterskapet fortsetter jeg mine forskjelligartede reiser – først til *afrika* (1998) der jeg ville forsvinne i verden og finne meg selv der – som poet. Men i Afrika finner jeg "blodets måned" i Rwanda 1994, Zulu-folket som slakter ned sitt kveg og utryddelsen av San-folket, utallige

All M.C. Escher works © 2014 The M.C. Escher Company - the Netherlands. All rights reserved. Used by permission. www.mcescher.com

kriger og naturkatastrofer. Afrika er for virkelig; det er ikke mulig å poetisere Afrika. Jeg gjør det likevel.

Etterpå reiser jeg inn i kunstbøkene på UB i Tromsø. Skulpturene likner mennesker, de er skapninger som har tatt formen på seg. Jeg skriver om kunstverk avbildet i bøkene og slike jeg selv skaper mens jeg skriver i *Iverksatt* (1999). Jeg senterer diktene på arket og lar dem mime skulpturene grafisk. Kunst er del av kognisjonen - hjernen utprøver visuelle muligheter - nevrobiologien anvender termer i slekt med kunstneres beskrivelser av skapelsesprosesser, men erstatter ordet kunstner med ordet hjerne.

Jeg forlater 90-tallet, tvilens og fortvilelsens tiår og ser et nytt år-tusen i øynene med flyktningestrømmer over en klode som er kommet i klimakteriet – slik også jeg er det. I det allegoriske diktet *Harlekins hud*

Et knippe av våre nye lærere

Navn: Hanna Horsberg Hansen

Stilling: Forskningsrådgiver og førsteamanuensis i kunsthvitenskap

CV: Førsteamanuensis i kunsthvitenskap med avhandlingen *Fluktlinjer: Forståelser av samisk samtidskunst* fra 2010. Bakgrunn som pedagog, fotograf og kunsthviter. Har vært tilknyttet Kunstakademiet som gjestelærer og timelærer siden starten i 2007. Hennes arbeidsoppgaver er undervisning på Kunstakademiet og forskningsrådgivning på fakultetet med særlig ansvar for fakultetets stipendiater.

Prosjekter nå: Prosjektleder for utstillingen *Beauty and Truth – Čáppatvuohhta ja duohtavuohhta* som åpner på Tromsø Kunstforening 22. august. Forsker på samisk samtidskunst, forholdet mellom samisk kunstpraksis og kunsthistoriske diskurser, samt stedsspesifikk kunst.

Navn: Rolf Borch

Stilling: Førsteamanuensis i klarinett

CV: Utdannelse fra Norges Musikkhøgskole. Borch har lang erfaring som soloklarinettist og i kammerensembler rundt om i Europa. I 2007 utga han sitt kritikerroste soloalbum *Step Inside*, og i 2012 kom *Inside Out*, begge nominert til Spellemannsprisen. Han er fast medlem av Cikada.

Prosjekter nå: Borch er inne i sin siste fase av prosjektet *Kontrabassklarinet* som er et kunstnerisk utviklingsarbeid i det nasjonale stipendiatprogrammet for artistic research.

Navn: Ekaterina Isayevskaya

Stilling: Universitetslektor i Pianorepetisjon

CV: Utdannelse fra musikkonservatoriet ved Universitetet i Tromsø og Royal Northern College of Music i Manchester. Har fra 2003 hatt regelmessig utøvende praksis i form av solo- og kammermusikkonsserter, masterklasser, festivaler, og konkurranser i Norge, England, Sverige, Litauen og Russland. Har fra 2007 vært bosatt i Tromsø og samarbeider jevnlig med Nordlysfestivalen, Arctic Trombone Festival, Forsvarets Musikkorps Nord-Norge, Festspillene Nord-Norge, Finnmark Operakor og Operaforeninga i Tromsø.

Prosjekter nå: Har en rekke frilansoppdrag året som kommer, og ellers gleder hun seg til å sette seg inn i den nye jobben ved musikkonservatoriet.

Navn: Atle Sponberg

Stilling: Førsteamanuensis i fiolin

CV: Ansatt ved musikkonservatoriet i Tromsø siden høsten 2013. Sponberg har vært konsertmester i Kringkastingsorkesteret og Gjøvik Sinfonietta. Han har vært solist med Oslo Filharmoniske orkester, Kringkastingsorkesteret, Bergen Filharmoniske, Kristiansand symfoniorkester, Tromsø kammerorkester og Pori Sinfonietta i Finland. Sponberg har bidratt på en rekke CD utgivelser: Den kritikerroste CD-en *Quietude* med Gjøvik Sinfonietta, *Tango for 3*, flere CD-er med Engegårdkvartetten og innspillinger med ny musikk av blant andre Antonio Bibalo og Randall Meyers.

Prosjekter nå: I samarbeid med noen av landets fremste musikere er fiolinisten Atle Sponberg aktiv i en rekke konsertprosjekter som spenner over store deler av det klassiske repertoaret og vel så det.

(2001) er jeg ledsaget av et barn - en provokatør fra framtiden, ledestjerne eller hjelper. Jeget og barnet er deler av et større patchwork av semiotiske og materielle stykker - Harlekins drakt er Harlekins hud. Teratologien (studiet av misdannelser) sier vi trenger uvante resultater fra forskningsfronten i møte med monstre for å kunne korrigere våre misforståelser. Jeg nærmer meg den ytterste grense.

Der vender jeg diktspråket mot mitt opphav i nord, min oppvekst i flokk og mot slutten som venter. Seint på kvelden seiler skipet forbi Vardøhus festning, reist som bolverk mot barbarene og Østkirken. Jeg ser heksebalene flamme mot stein, snø og himmel. Langfredag sitter jeg stille og holder ut. Blikket finner hvile på Hurtigrutas veggmalier av lengselens billed-dikter Kåre Espolin Johnson. Jeg identifiserer meg med den lyse og den mørke gutten på vei over vidda mot grensen i Fylgje: «En spørger, hør Broder, hvor langt er til Dag?»

Når alle lyspunkter er forsvunnet ved midnatt, skimter jeg så vidt havflaten åtte dekk ned. I Ginnungagapet fantes en tomhet som ikke kan tenkes. Alt jeg ser er blånende nordlysblaff over en grenseløs himmel, mens undersjøiske havstrømmer sveiper østover langs fastlandssokkelen.

Jeg tenker at tørrfisk er en bro mellom kontinental modernitet og kystfolkets historie. Nordområdenes tid er inne, hvis den ikke allerede er ute når Nord er blitt en oljeprovins. Når politen smelter, ligger polhavet åpent for skipstransportens kommersielle kretsløp. I dypet vil superdrillene ete seg nedover under havbunnen og suge opp klodens siste ressurser.

*Jeg reiser mot grensen jeg kaller sjel
grensen jeg kalle utslettelse
på min ultimate Thuleekspedisjon
(...)*

*Når jeg har reist lenge og langt nok
mot nord kan det siste diktet ende
med et slag i hjertet eller hjernen*

(ibid.) ■

Liv Lundberg er forfatter og professor i skrivekunst ved Forfatterstudiet, UiT.

Approaching urban gardening and farming

- Initiatives by citizens, municipalities and governments

For decades, agriculture has been almost absent from western cities. Now urban agriculture is becoming a necessity, worldwide. We need a more resource efficient way of living. We need suggestions, experiments and prototypes. The entire world is facing a crisis in which urban farming has the prospect of decreasing some of the worlds vulnerability as a result of lack of food.

//// Veronica Wiman

We are about 50 Malmö citizens who have a 2x2m allotment of soil to cultivate in Slottsträdgården, in the city center of Malmö, a five minute walk from the central station close to the castle. A specific area is designated only for schools

and kindergartens. In Sweden there are in total about 51 000 allotments today. Malmö was the first city in the country with designated allotments and the first city with a community garden.

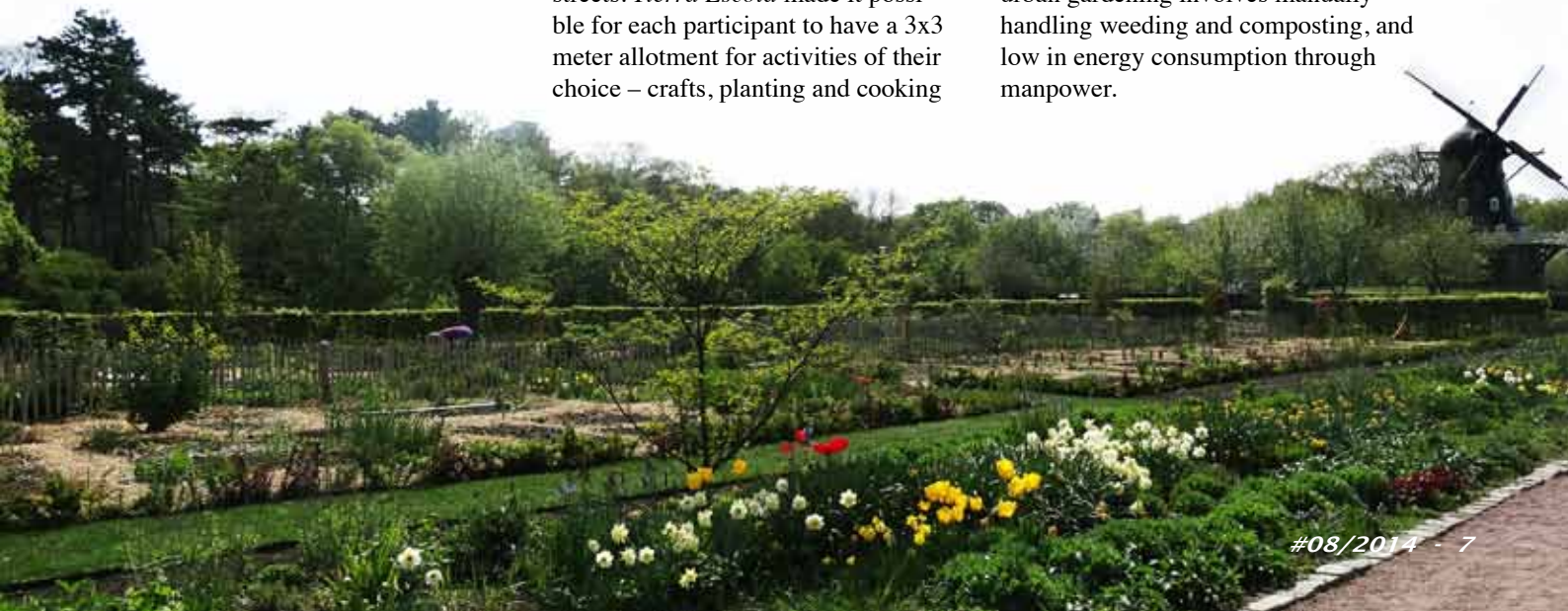
Grow food: I have taken an allotment as part of my artistic research. It is an experiment regarding development of knowledge and practice about urban

gardening/farming and art. I have invited a group of practitioners (artists, researchers, and a vegan/rawfood chef) to join me in this experiment. Together we will grow food and share related knowledge and individual expertise. My intention and goal is to create a place for developing knowledge in dialogue with this group and surrounding gardeners.

Tierra Escola: My artistic research (in relation to Kunstakademiet i Tromsø) has led me to reinvent the *Tierra Escola* – a project developed in collaboration with UN Habitat for the World Urban Forum in Rio de Janeiro in 2009. Briefly, the project initially aimed towards an implementation of urban gardening in the city of Rio in collaboration with young women with their main income and activity in the streets. *Tierra Escola* made it possible for each participant to have a 3x3 meter allotment for activities of their choice – crafts, planting and cooking

from their harvest. What might seem to be an insignificant gesture for a group of people in the streets of Rio has been moved and contextualized within Malmö and the urban garden/farming research project. The intention is to combine the *Tierra Escola* ideas with a series of public lectures, collaborations with artists and gardeners for projects implemented in the city, and growing vegetables to be eaten.

Within a city: Uppsala Municipality defines urban gardening as *cultivation situated within a city*, where production and consumption happen geographically nearby each other. It also includes a perspective on the entire food chain; the food we eat, where and how it grows, how it is stored and transported, and finally how the waste is treated. The ecological mosaic structure of urban gardening involves manually handling weeding and composting, and low in energy consumption through manpower.

Experiments: For decades agriculture has been almost absent from western cities. Now urban agriculture is becoming a necessity, worldwide. We need a more resource efficient way of living. The recent climate change reports are arguing for an urgent development of sustainable cities with responsible values and lifestyles. We need suggestions, experiments and prototypes from all citizens and practitioners of various fields and backgrounds. Sustainability is no longer regarded as utopia or decoration in richer parts of the world. The entire world is facing a crisis in which urban farming has the prospect of decreasing some of the world's vulnerability as a result of lack of food.

Avoid the worst: Back in 1826, Johann Heinrich von Thünen, a German economist and farmer, described the relevance of urban farming for city economies. In his model¹ of agricultural land use, he presents several ideas that are relevant also today. Today we are talking about urban agriculture in new terms as something strategic and infrastructural. "Productive urban landscapes as part of city planning should be as natural as plumbing in housing."² Reintegration of earlier spaces for cultivation has become an important issue. According to the recent climate change report³, there is still time to avoid *the worst*, and there is political will around the world to do so. Saving energy and reducing emissions have also become affordable and economically efficient. What is new in urban agriculture in Sweden, according to Christina Schaffer⁴, is the will to take action in response to the climate change, which is a result of failing political initiatives. With this in mind it is encouraging to continue work that might seem and feel like small gestures.

Health: Living in a city with a lifestyle as in the countryside, is a new trend

in the western world. The daily magazine *Metro*⁵ defined the new trend as *Plantiestrenden* – young conscious city dwellers who do not have a real interest in gardening or farming from the outset, but have started because of interest based on health and environmental concerns. Analysts claim that the increased interest derives from uncertainty because of climate changes and fear of pesticided food. Urban gardening is a result of a general trend of health awareness in society. The report *Växttrender* interprets this as a new "folk rörelse" (public movement)

«The entire world is facing a crisis in which urban farming has the prospect of decreasing some of the world's vulnerability as a result of lack of food.»

that has grown over the past seven-eight years; "people have always grown their own food and maybe its just a short parenthesis when we didn't"⁶. In the early 1900's in Sweden, when *garden cities* started to develop, the concept was that a family should survive on a 300m² lot producing potatoes, fruit and vegetables. Today's hobby farming produces a significant amount.

Last year private persons consumed 130 000 tons of produces at a value of 5,4 billion SEK from their own allotments. This counts for about 9% of the country's total consumption.

Havana: In other parts of the world urban farming is a survival necessity. In Havana, Cuba, urban agriculture is a major element of the Havana cityscape with the production growth at 250-350% per year⁷. More than 44 000 people work with urban gardens full time. In 2005 they produced 340 grams of vegetables per capita a day, which can be compared to the recommended daily need of 300 gram per day. Ecological small-scale urban farming in order to support the daily food supply of the Cuba's inhabitants came as a result of the collapse of the USSR in 1991.

Bogota and Bombay: The city of Bogota in Colombia has established the project *Bogota Without Hunger* as an

effort to cope with diminished food supply because of rapid population growth and nutritional deficiencies. Initiated by the city office (and a pilot city of CFF⁸), the urban agriculture project began in 2004 as a source of food for self-consumption. Citizen participation is also aimed to promote environmental conservation, to strengthen the social fabric, and the appropriation of land. The Botanic garden in Bogota focused on reintroducing native species with high nutritional value, as well as traditionally consumed exotic species, to the local diet.

Urban Gardens on rooftops and organic farmers markets are growing in Bombay, India. Detroit is famous for having the highest number of community urban gardens (800) in the western world. With an unemployment rate of 46%, the gardens there do not only supply the inhabitants with produces, but also have had a positive effect on crime and violence rates.

Malmö: The city of Malmö's ambitions for urban gardening/farming are a part of the city's sustainability plan. A new botanical garden and a new large community urban garden are being developed. Many local private initiatives, activists and non-profit organizations are active. *Mykorrhiza* is a local network that started out as a guerrilla gardening group. *Tillväxt* is a similar project in Stockholm who claims: "One should not have to buy so much, there should be free fruit, nuts and berries available on public spaces". They are now in charge of maintaining slots of land for the city. The Association *Ätbar Stad* is behind "Äppelknyckarmust" and pea cultivations in Lindängen in Malmö.

The future: In the first phase of my research, I will concentrate on understanding what the local and global situation and practice of urban gardening/farming is. For the longer term I intend to focus on artistic actions and practice in relation to urban gardening/farming, too study what other artists have done, and develop my own art practice. Since the beginning of this year I have the opportunity to be part of the research

project *Urban Gardening/Farming* within the larger project *Living Archives*⁹ at Medea Malmö University, where I am contributing with my expertise and interest in art and artistic practice as a component and source in this field. In March this year, the *Living Archives* research team organized a seminar on *Open data and Cultural Heritage*¹⁰. We started mapping local and global urban garden practices, archival resources and the motives/methods behind these initiatives. The main idea is to make a prototype for the future, and to look into historic aspects of farming in order to evaluate how it can be useful today. Artists that inspire me and have developed my knowledge and practice since some years are Amy Franceschini, Marjetica Potrc, and the artist collective Fallen Fruit. Their work draw on many of the aspects seen within urban gardening/farming and combine an activists' acts with visual production.

Art and food: If one compares practices and practitioners within urban gardening as artistic projects and traditional farming, one could perhaps claim that the purpose is similar or perhaps the same. We want to produce food and

contribute to the rescue of our planet and human bodies. But the process, the methods, the language, the expressions are perhaps distinct between practitioners with an artistic background or gardeners, as well as the targeted public and forms of representations and contexts. Most likely there will also be differences in describing the success of the work.

Bibliography:

- Amy Franceschini: Victory gardens (2007+)
- Björn Forsberg: Omställningens tid, (Karneval förlag, 2012)
- Mark Gorgolowski, June Komisar, and Joe Nasr: Carrot City - creating places for urban agriculture
- www.malmo.se
- Ruaf Foundation website: Promoting a City without Hunger and Indifference: urban agriculture in Bogotá, Colombia.
- www.livingarchives.mah.se/2014/04/a-day-about-open-data-and-cultural-archiving/
- www.livingarchives.mah.se
- <http://www.potrc.org>
- <http://www.welcometolace.org/events/view/civic-matters/>

- David Tracy: Guerrilla Gardening - A Manual (2007)
- Medea and co-partners: Prototyping Futures (2013)
- www.fallenfruit.org ■

Veronica Wiman er professor i samtidskunst ved Kunstakademiet, UiT

- 1) *The model as it relates to the development west of the East Coast megalopolis*
- 2) *Carrot City, Creating places for urban agriculture*, 2011
- 3) *Climate Change 2014, report delivered by IPCC*
- 4) *Christina Schaffer at Stockholm University (Urban farming - planning, environment and health). She is also a gardener*
- 5) *Metro*, 2014-04-15
- 6) www.plantagen.se/pressrum
- 7) *Omställningens tid*, Björn Forsberg
- 8) *Cities Farming for the Future Programme*
- 9) *Living Archives, a research project at Medea, Malmö University*
- 10) <http://www.livingarchives.mah.se/2014/04/a-day-about-open-data-and-cultural-archiving/>

I Stanislavskijs rike

Russisk teatertradisjon, som vi gjerne forbinder med navn som Stanislavskij, Meyerhold og Chekov, har spilt en viktig rolle for utviklingen av teateret også i Norge - både når det gjelder bruk av dramatisk tekstmateriale, skuespiller- og regikunst. Hva er vel mer naturlig enn å søke etter ytterligere inspirasjon fra samme hold?

■■■ Anne Eriksen

Prosjektet: Høsten 2013 fikk vi den hyggelige beskjeden fra SIU (Senter for internasjonalisering av utdanning) at søknaden om midler til prosjektet *Enhancing quality in Drama and Theatre training and Artistic based Research in Norway and Russia: Tradition and new trends in Drama*

and Theatre, var innvilget. Et 2,5-årig samarbeidsprosjekt mellom bachelorutdanningen i drama og teater ved UiT (Universitetet i Tromsø Norges arktiske universitet) og skuespiller- og regiutdanningen ved St. Petersburg State University of Culture and Arts kunne realiseres.

Forut for dette hadde vi gjennomført et prosjekt for å legge grunnlaget for videre og mer langsiktig samarbeid, med gjensidige besøk, samtaler og planlegging. Det er min oppgave å følge

prosjektet som koordinator med delvis fagansvar, men også med et forskerblikk på studentenes læringsutbytte.

Ulike utgangspunkt: I prosjektperioden skal studentgrupper delta på faglige samlinger av en ukes varighet. Dette skjer en gang i året i St. Petersburg og en gang i året i Tromsø. Utdanningene ved de to universitetene er ulike. I St. Petersburg vektlegges tradisjonelle skuespiller- og instruksjonsmetoder, og siktemålet der å utdanne skuespillere og regissører med et høyt kunstnerisk nivå. Ved UiT har bachelorutdanningen i drama og teater et bredere fokus, rettet inn mot teaterarbeid for og med barn og unge. Nyere teaterformer og skuespillermetodikk får større plass i utdanningen ved UiT, som for eksempel *devising* (produksjonsmetoder som tar utgangspunkt i noen avtalte prinsipper i stedet for et manuskript) og performancekunst der studentene trenes i selvstendige kunstneriske uttrykk.

Ideen med samarbeidsprosjektet er at studentene skal møte andre arbeidsmetoder og uttrykksformer enn de gjør på sin egen utdanningsinstitusjon, og derigjennom få viktige erfaringer og kunnskap, blant annet for å stå bedre rustet for møtet med et stramt arbeidsmarked.

Ny forestilling: Et annet mål i prosjektet er å utvikle et internasjonalt studieemne i interaktivt teater, som skal bygge på erfaringer fra ukesamlingene. Fagkompetansen som finnes ved de to institusjonene vil bety noe for utformingen av studieemnet. Våren 2016 skal prosjektet avsluttes med en felles forestilling der studenter fra begge universitetene deltar som aktører, og lærerne ved UiT og SPBGUKI deltar som instruktører. Målsetningen med dette er å vise hvordan det å arbeide ut fra ulike teatertradisjoner og ulike uttrykksformer kan bidra i et aktuelt forestillingsarbeid. I følge planene skal

produksjonen foregå i St. Petersburg, og vi håper å kunne finansiere en visning av forestillingen også i Tromsø.

Første samling: I slutten av mars 2014 reiste ti andre- og tredjeårsstudenter sammen med to lærere fra Tromsø til St. Petersburg. Med oss hadde vi Andriy, som hadde ansvar for administrativ tilrettelegging av turen og som var vårt viktige bindeledd og tolk under oppholdet. Vi hadde på forhånd fått tilsendt et tettpakket program for uka, med mange punkter; scenisk bevegelse, skuespillerkunst og vokal trening. Avtalen var at studentene skulle delta i felles workshops med russiske studenter i denne uka.

Forventninger: På reisen til St. Petersburg ble studentene bedt om å skrive en kort tekst, - hva forventet de å få av faglig og utenom-faglig utbytte? En slik forventningstekst er et viktig verktøy for studentene for å klargjøre og artikulere deres personlige målsetninger. Tekstene skal også brukes i forbindelse med evaluering av uka, og som forskningsdata. Her er utdrag fra noen av tekstene, som eksempel på hvilke forventninger studentene beskrev:

- *Streng undervisning*
- *Andre typer lærere, mer disiplin*
- *Annen "liga" faglig*
- *Forventer profitt opplegg og kunne delta på god undervisning med seriøse teaterlærere som jeg lærer noe av*
- *Lære noe nytt og spennende*
- *Å knytte kontakter i Russland*
- *Etter å ha sett programmet for dagene så forventer jeg at dagene både blir lærerike og interessante*

Studentene uttrykte også muntlig at de hadde høye forventninger. Jeg valgte å lese tekstene først etter gjennomført reise, da jeg ønsket å følge opp spørsmålet på slutten av uka, for å undersøke hvorvidt forventningene deres var oppfylt. Dersom jeg hadde visst på forhånd hva alle forventningene deres var, er det en fare for at jeg kunne påvirket innholdet i uka for å prøve å oppfylle disse. I forprosjektet erfarte vi at det opprinnelig programmet ble endret underveis, og studentene

ble derfor denne gangen oppmuntret til å ha en åpen og fleksibel innstilling til endringer som måtte komme.

St. Petersburg: Etter ankomst Pulkova flyplass ble vi kjørt med minibuss til studenthjemmet der vi skulle bo. Dette viste seg å være plassert noe lengre unna sentrum og universitetet enn vi hadde blitt forespeilet, så det var bra vi skulle få disponere minibussen med sjåfør under vårt opphold. Vi ble innkvartert i enkelt- og dobbeltrom, med en enklere standard enn vi er vant med fra Norge, men studenthjemmet hadde en hyggelig studentkafé med god og rimelig mat. Det viste seg etter hvert at eventuelle ulemper med dette bostedet ble oppveiet av at studentene bodde sammen med russiske studenter. Det ble fort oppnådd god kontakt mellom studentene, til tross for språkbarrieren.

Det faglige programmet inneholdt mange visninger av flotte studentarbeider av de russiske studentene, noe som var veldig inspirerende for oss å få se. Tromsøstudentene fikk også presentert noen av sine arbeider, samt delta i et par flotte workshops i scenisk bevegelse med lærer Ekaterina og i opplegg med stemme- og pusteøvelser med lærer Olga. Lærerne fra begge universitetene hadde også planleggingsmøter for å gjøre viktige avtaler for neste ukesamling, som skal være i Tromsø i september 2014.

Uka bestod ellers av teaterbesøk og sosiale sammenkomster, med og uten russiske studenter. Ett av høydepunktene utenom opplegget på universitetet, var en omvisning i et stort filmstudio. Etter det offisielle programmet var det selvfølgelig rom for byvandring, teater-, konsert-, ballett- og museumsbesøk.

Utbytte: Ved reisens slutt skrev studentene tekster der de svarte på spørsmål om hva de hadde lært, og om opplegget hadde svart til forventningene. Et tilfeldig utvalg utsagn viser at de både har hatt faglig utbytte og hatt positive erfaringer på andre områder:

- *De (russiske studenter) jobber mye hardere enn oss*

- *Fikk frisket opp pantomimekunnskapene*
- *Denne skolen er bevis på at disiplin og gode, kompetente lærere gir helt fantastiske og gode resultater*
- *Jeg forventet at lærerne skulle være veldig strenge - det stemte ikke*
- *Fått nye venner*
- *Folkene var fantastiske*
- *Hvis jeg kunne bli der igjen noen uker, så hadde jeg definitivt gjort det*

Men noen av tilbakemeldingene viste at ikke alle forventningene ble oppfylt:

- *Jeg hadde forventet mye mer samarbeid og mye mer opplæring*
- *Trodde kanskje flere unge kunne engelsk*
- *Fått mindre undervisning, hadde forventet et skikkelig opplegg*
- *Ble litt mye visninger fra de russiske studentene og litt lite jobbing sammen, men fremdeles: jeg er superfornøyd!*

Studentene hadde forventninger om å få delta i flere praktiske opplegg enn det som faktisk skjedde. Kanskje skyldes dette ulik tolkning fra norsk og russisk side av hva som menes med begrepet felles workshop, eller kan det være at det er forskjellige oppfatninger med hensyn til læringsverdien av visninger? Dette er interessante spørsmål å diskutere når datamaterialet blir rikere og når studenttekstene analyseres. Selv om det ikke kan trekkes noen konklusjoner på disse spørsmålene nå, virker det som om studentene hadde et godt faglig, sosialt og kulturelt utbytte av studiereisen, selv om ikke alt ble som forventet.

Første del av prosjektet er i havn. Vi har møtt tradisjonen – vært i Stanislavskijs rike - vi har sett og blitt inspirert, og en av studentene skrev: Vi har mye å lære av russerne. Målsetningen er at de også skal lære av oss. Som det uttrykkes i prosjektittelen - utvikling av studiekvaliteten i drama og teater ved å la tradisjon møte nye trender. Høsten 2014 fortsetter prosjektet med en ukes faglig opplegg i Tromsø, der nye trender i drama og teater er i fokus. ■

Anne Eriksen er førstelektor i drama, UiT.

Videreutdanning for musikk lærere:

Brukermedvirkning

Norge satser på etter- og videreutdanning av lærere. Behovet blant musikk lærere i Nord-Norge er stort. UiT satser på fleksibel kursdesign der brukerne er viktige premiss-leverandører.

Michael Strobelt satser på fjernundervisning.

Michael Strobelt

Musikkonservatoriet ved UiT (Universitetet i Tromsø Norges arktiske universitet) har i mange år sett det som sitt ansvar å tilby videreutdanning for musikk lærere i Nord-Norge. Det har imidlertid ikke vært enkelt å finne en god måte å organisere et slikt tilbud til lærere i grunnskolen, på musikklinjer og i kulturskoler. Målgruppen er for liten til å gjøre det lønnsomt med

egne videreutdanningskurs for de ulike musikkpedagogiske yrkesgruppene. Forsøk med å inkludere lærere i samlingsbaserte kurs i lærerutdanningen eller ved konservatoriet har heller ikke hatt tilstrekkelig resonans hos yrkesaktive lærere.

Fleksibel: Som en del av universitetets satsning på fleksible læringsformer og med finansiering gjennom Norgesuniversitetet, satte vi derfor i 2011 i gang

prosjektet *Fjern og nær – kunstfaglig undervisning og veiledning på distanse*, med målsetningen om å utvikle en kursmodell som skulle være attraktiv og relevant for musikk lærere i de ulike skoleslagene. Det var særlig to krav som vi anså som sentralt; kurset skulle i størst mulig grad være tilpasset den enkelte deltakerens yrkesprofil og kompetansebehov, og det måtte være mulig å kombinere det med full jobb som lærer. Vi var klar over at vi med dette

og fleksibilisering i kursdesign

la lista ganske høyt, men på bakgrunn av tidligere prosjekter med distanseundervisning i musikk følte vi at vi hadde tilstrekkelig erfaring og tekniske muligheter for å kunne takle en slik utfordring. Dessuten visste vi at det digitale kompetansesenteret UVETT/RESULT på UiT sto klart for å hjelpe oss. Dette hadde vi allerede erfart under arbeidet med søknaden til Norgesuniversitetet.

Denne artikkelen handler om hvordan og i hvilken grad vi har lyktes med å innfri forventningene. Fremstillingen fokuserer på de to aspektene brukermedvirkning og fleksible læringsformer, som vi mener er avgjørende for en vellykket kursdesign.

Stort behov: Videreutdanning har de siste årene blitt et prioritert satsingsområde i Norge, delvis som konsekvens av PISA-resultatene. Mynighetene har en dobbelt strategi for å forbedre undervisningskvaliteten. Mens planlagte og igangsatte forbedringer i lærerutdanningen, i kombinasjon med strengere opptakskrav, skal føre til bedre undervisning på sikt, kan en satsning på videreutdanning for yrkesaktive lærere gi raskere resultater.

For å øke volumet av videreutdanningstilbud, satte Kunnskapsdepartementet i 2010 i gang prosjektet *Kompetanse for kvalitet – strategi for etter- og videreutdanning*. Prosjektet, som i hovedsak handler om å samordne EVU-tilbud (etter- og videreutdanningstilbud) for lærere i en felles portal, inneholder som et av flere viktige tiltak en finansieringsordning med delvis frikjøp for deltakere i videreutdanningskurs. Det grundige utrednings- og evalueringsarbeidet som ble gjort i forbindelse med dette prosjektet har gitt viktige impulser til vårt prosjekt. For det første ble det tydelig ut fra tallmaterialet at relativt mange lærere

ønsker seg videreutdanning i musikk (21% av grunnskolelærere som underviser i faget og 33% på videregående skole). Det var også interessant å se at prosenttallene for Nord-Norge var nesten dobbelt så høye som for de andre landsdelene.

At videreutdanning i musikk er prioritert hos lærere har flere årsaker, og disse må analyseres nøye når man har ambisjonen om å designe et kurstilbud som skal treffe målgruppens kompetansebehov. Evalueringsrapporten om første fase av *Kompetanse for kvalitet*, utarbeidet av analyseselskapet Oxford Research og Århus Universitetet konstaterte nemlig ”meget dårlig overensstemmelse mellom de behov som lærerne i undersøkelsen gir uttrykk for [...] og lærernes angivelse av i hvor høy grad disse områder har inngått på videreutdanningen i 2011/2012.” (Klewe/Rasmussen 2012, s. 19). Allerede her antydes det at brukermedvirkning i utarbeidelse og pilotfasen av et slikt prosjekt som vårt kan være avgjørende for graden av måloppnåelse.

Liten gruppe: Grunnen til at mange musikkklærere ønsker videreutdanning ligger delvis i fagets natur. Å undervise i musikk krever konstant oppdatering om nye musikkformer, innholdsmomenter og pedagogiske konsepter. Musikkfaget har siden Reform 94 (videregående skole) og innføring av L-97 (grunnskole) gjennomgått store forandringer, sist med innføring av Kunnskapsløftet (2006). I tillegg har musikk og musikkfaget i samme periode fått både utfordringer og nye muligheter

gjennom den enorme digitale utviklingen. Tar man med i dette bildet at musikkfaget i en uforståelig paradoksal trend har blitt gradvis nedprioritert i lærerutdanningen de siste årene, slik at mange lærere som underviser i musikk i dag ikke har nevneverdig formell kompetanse, så blir behovet for videreutdanning mer enn tydelig.

Til tross for de oppmuntrende tallene om behovet hos lærerne, er målgruppen i Nord-Norge relativt liten. Siden vi mener at størrelse på et videreutdanningskurs har noe å si for læringsmiljøet og selvfølgelig lønnsomheten i et slikt tilbud, bestemte vi oss for å også inkludere lærere i kulturskolen. Vi har gjennom årene ofte

mottatt henvendelser fra kulturskoler, men hittil ikke tilbudt mer enn enkeltforedrag eller workshops til interesserte lærere.

I det siste har det i økende grad blitt etterspurt pedagogisk kvalifiserende kurs, både fra kulturskoler og enkelte lærere, slik at vi nå så muligheten for å lage et mer omfattende tilbud.

Til tross for at den formelle situasjonen og undervisningsoppgavene til kulturskolen skiller seg fra musikkundervisning i grunnskolen og videregående skole, finnes det nok av felles momenter, både faglig og pedagogisk, som vi mente skulle gjøre det mulig å tenke seg et kurstilbud til denne i utgangspunkt ganske heterogene målgruppen. Og det er her elementene brukermedvirkning, fleksibilisering og individuell tilpasning kommer inn.

Runde 1: Brukermedvirkning har vært et gjennomgående prinsipp i

«Å undervise i musikk krever konstant oppdatering om nye musikkformer, innholdsmomenter og pedagogiske konsepter.»

forberedelsen og gjennomføringen av dette videreutdanningstilbudet. I forberedelsesfasen til første runde, som rettet seg mot Alta, ble potensielle søkere fra videregående skole og kulturskole forespurt om relevante temaer for videreutdanningskurset og dannet så, sammen med fagveilederen for musikktilbudet på Alta videregående skole, en referansegruppe som var med på å utarbeide studieplanen. Like viktig var det imidlertid under selve gjennomføringen av pilotrundene å ha regelmessig kontakt og erfaringsutveksling med brukerne. Både tidsplanleggingen for undervisningen og fristene for de ulike arbeidskrav og innleveringer ble bestemt i tett samarbeid med deltakerne i kurset. Bare på denne måten mente vi at det kunne være mulig å gjennomføre et kurs på 30 studiepoeng (50% studium) ved siden av en full undervisningsstilling. I motsetning til deltakerne i prosjektet *Kompetanse for kvalitet* får nemlig ikke disse lærere frikjøp fra deler av sin undervisningsplikt.

Fleksibilisering: Ideen om *fleksibilisering* i høgre utdanning knyttes først og fremst til de to aspektene undervisningsform og kunnskapsformidling. Dette betyr at deltakere kan følge et kurs på distanse – synkront gjennom videokonferanse og virtuelle møterom, eller asynkront gjennom innhold og arbeidsoppgaver som ligger på nett. Det er vanlig med en kombinasjon av disse elementene, der i tillegg fysiske samlinger kan inngå. I vårt kurs var videokonferanse det primære mediet. I tillegg brukte vi læringsplattformen *Fronter* for innlevering av arbeidskrav og spredning av læremateriell. Vi opprettet også en lukket gruppe på Facebook, som i hovedsak ble brukt for uformell kommunikasjon og kommentarer i etterkant av videomøtene, men som også var en viktig kanal for raske beskjeder og en reserveløsning når det oppsto problemer med videokonferansesystemet.

Fleksibilisering i dette prosjektet handler imidlertid ikke bare om kommunikasjons- og undervisningsformer, men preger i stor grad selve innholdet i videreutdanningskurset. For at deltakere med ulik utdannings- og yrkesbakgrunn innen musikk kan oppleve tilbudet som relevant er det nødvendig at innholdet i størst mulig grad kan tilpasses til den enkeltes behov. Derfor finner man i studieplanen både felles temaer og en rekke valgfrie elementer.

Selvvalgt fordypning: Eksempler på fellestemaer er *Vurdering i musikkundervisning*, *Samspillmetodikk* og *Bruk av digitale verktøy*. Deltakere må i tillegg i oppstartfasen definere et selvvalgt fordypningsemne der de har krav på undervisning og veiledning. Også flere av arbeidskravene er formulert på en fleksibel måte, som gir deltakere mulighet for å vinkle dem mot sin yrkespraksis. Det samme gjelder undervisningspraksis i kurset, der det er mulig å velge mellom ulike dokumentasjonsformer, som for eksempel videologg, skriftlig dokumentasjon eller kombinasjoner av logg, lyd-/bilde materiale og refleksjonstekster.

Runde 2: I den andre pilotrunden med Berlevåg og Båtsfjord kommune var utgangspunktet med hensyn til deltakergruppen annerledes enn i samarbeidet med Alta. Denne gangen hadde vi en mer homogen gruppe, der alle arbeidet i grunnskolen, bortsatt fra én. Siden vedkommende bodde i Bodø og ikke hadde tilgang til videokonferansestudio hadde vi et oppsett som krevde større fleksibilitet i organisering og teknologi, men mindre innholdsmessig differensiering, slik at en større andel av temaer kunne være felles for alle. Også denne gangen var det altså viktig at innholdet kunne planlegges ut fra gruppens sammensetning og egenart. Akkurat som i første runde hadde vi forberedende møter med søkerne og skoleledelsen

og fant i fellesskap gode løsninger for undervisningstid og andre organisatoriske aspekter.

Erfaringer og evalueringer så langt viser at deltakerne opplever kursinnholdet som interessant og relevant. De setter stor pris på å kunne påvirke kursets innhold og organisering. Et eksempel på endringer underveis i kurset, er at vi i andre runden bestemte oss for å erstatte flere av videokonferansesamlingene med fysiske samlinger og praktisk musikalsk arbeid i Berlevåg. Dette kom som et ønske fra deltakerne etter den første fellessamlingen, som ble oppfattet som særdeles vellykket.

Grense: Men det ble også tydelig at det går en grense for fleksibiliteten, særlig når det kommer til arbeidskrav og innleveringer. Lærere i videregående og grunnskole ga klart uttrykk for at det var viktig med obligatoriske frister underveis, noe som vi ikke praktiserte konsekvent i den første runden. Skoleåret har sin egen dynamikk, og arbeidspresset øker betydelig mot slutten av året. Frafallet i begge rundene var relativt stort, ikke uvanlig i fleksible etter- og videreutdanningskurs, og hos flere var grunnen at de ikke klarte å koordinere arbeidskravene i kurset godt nok med det som jobben krevde. Vi skal følge opp frafallspromatikkken gjennom intervjuer med alle deltakere og drøfte mulige løsninger. Blant annet kan man vurdere å redusere omfanget av kurset til 15 studiepoeng.

Prosjektet i sin nåværende form med, ekstern finansiering, avsluttes høsten 2014. Vi mener at kurset har gitt oss viktig erfaring, både teknisk og pedagogisk, slik at vi i fremtiden ser for oss å kunne tilby skreddersydde kurs for kommuner og skoler som ønsker et slikt samarbeid. Kursene vil da gis som betalingskurs, og det er allerede satt i gang samtaler med en kommune i Nordland for et større prosjekt med oppstart i 2015. ■

Michael Strobelt er universitetslektor i musikkpedagogikk, UiT.

En øvelse i performance

Hva er det første du tenker på når du hører ordet performance?

■■■■ Kristina Junttila Valkoinen

For første gang har UiT (Universitetet i Tromsø Norges arktiske universitet) tilbudt et 10 studiepoengs emne i *Performancekunst* som en del av bachelorgraden i Drama og Teater. De følgende sitatene er hentet fra intervjuer med studenter før

vi begynte:

- *Kunst hvor kunstneren er en del av uttrykket fysisk. Happening. Det at kunstneren har en agenda, noe man vil si noe om. Kunstneren har en samfunnsfunksjon.*

- *Jeg tenker på to ting: Den ene er protesten til Yoko Ono og John Lennon hvor de oppholdt seg i senga for fred. Den andre er noe jeg nylig har lest om. Det var en kunstner som skulle hekle en genser hvor trådene startet i vagina.*

- *Jeg forstår performance som et bredt konsept. Det er noe som skjer foran et publikum.*

10 poeng performance: Våren 2014 hadde 11 studenter fra 2. studieår på Drama og Teater *Performancekunst* som obligatorisk støtteemne. I tillegg deltok 5 studenter fra Samtidskunst på Kunstakademiet i deler av undervisningen. Lærere var Trine Hild Blixrud og Kristina Junttila Valkoinen. Studiet var samlingsbasert og vi holdt til i de nye lokalene til Kunstakademiet. Det at vi fysisk flyttet undervisningen fra dramasalen på ILP (Institutt for Lærerutdanning og pedagogikk) og over til Kunstakademiets nye lokaler, hjalp oss å posisjonere emnet enda mer i billedkunsten.

Avantgarde: Performancekunst har sine røtter i billedkunsten fra tidlig 1900-talls avantgardekunst som dadaisme, futurisme og surrealisme. I stedet for at kunstverket var et objekt, brukte kunstneren seg selv og kroppen i tid og rom. I tillegg er performancekunsten påvirket av eksperimentelt teater, eksperimentell dans, litteratur og musikk, så vel som aktivisme og andre subkulturer. Performancekunsten utforsker grensene og er i stadig endring. I det øyeblikket du tror du har forstått hva det er, så har det allerede tatt en annen retning.

I dag er det ikke uvanlig å bruke performance i drama- og teaterundervisning, og da spesielt som én av mange virkemidler for å skape et scenisk uttrykk, eller som en metode for å jobbe med identitetsrelaterte tema. Som oftest blir dette integrert i en større forestilling, og teateret er det sceneuttrykket som til syvende og sist setter premissene.

Redefinering: I dette emnet ønsket vi å tilnærme oss performancekunsten på dens egne premisser, med utgangspunkt i billedkunsten. Performanceemnet redefinerte mye av det studentene hadde gjort tidligere i drama- og teaterundervisningen. Likevel ønsket vi ikke å undervise performancekunst som en motsetning til drama og teater, men heller som et tillegg. Performancekunsten kan stå på egne ben. Det var viktig for oss å beholde kompleksiteten i fagets teori og praksis, og samtidig åpne for et mangfold av nye

muligheter. Gjennom å åpne opp for mange muligheter, la vi også opp til at hver enkelt student skulle finne noe de kunne identifisere seg med og utvikle et eget personlig uttrykk.

Øvelser: Det å både skulle få en teoretisk og praktisk forståelse av performancekunstens mangfold og samtidig finne sin egen personlig stemme på kun et 10-studiepoengs emne, er en umulig oppgave, men ett sted må man starte. Vi startet med øvelsen.

Proessen med å lære seg og praktisere ulike kunstarter består tradisjonelt i å utføre og gjenta en serie med øvelser. I performancekunsten er det ikke utviklet et sett ferdige øvelser. Dette kan komme av at i det man definerer hva slags øvelser man må kunne for å utøve performancekunst, låser man den også i en form som ikke nødvendigvis er ønskelig. Likevel tenker vi at den beste måten å lære seg og forstå performancekunst på er gjennom å gjøre selv, så vi startet som sagt med øvelsen.

Men:

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å øve oss i å være kritisk?
- hva slags øvelse bør vi gjøre for å være i bevegelse?
- hva slags øvelse bør vi gjøre for å forstå hvordan en forestilling som varer et helt år endrer livet ditt?
- hva slags øvelse bør vi gjøre for å se at rommet er en forestilling?
- hva slags øvelse bør vi gjøre for å trække over egne grenser?

En øvelse i performance

10 Øvelser

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å forstå hvem du er og hvem du viser at du er?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å skape refleksjon over egne handlinger?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å bruke eget liv som en del av kunsten?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å få med oss publikum?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å finne ut av hva som interesserer oss?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å være i motstand?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å skape noe nytt?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å forstå det enkle?

- hva slags øvelse bør vi gjøre for å ikke forenkle?

...og hvordan velger vi hvilke øvelser vi bør gjøre?

Før vi startet, spurte jeg noen studenter om de kunne gi meg et eksempel på hvordan de tenkte en typisk øvelse i performance kunne være. Her er noen av svarene:

- *Team Anton skulle male på et lerret, så skulle han male seg selv og forsvinne inn i maleriet. Det var en slags parodi på en performanceøvelse.*

- *Hvis du hadde gitt en oppgave hvor vi skulle formidle en meningsytring, et innhold – og at vi ikke bare skal stå å spille.*

- *Gå ut! Få en oppgave og gå ut i verden å gjøre det. At man må utfordre seg selv – samtidig som man gjøre noe.*

- *Det første jeg tenker på er å stå rett opp og ned foran et speil. Så kan andre gå forbi og bare observere – og kanskje legge merke til ting som man vanligvis ikke legger merke til.*

Her følger de 10 øvelser vi valgte å gjøre (én av dem er en bonusøvelse, som vi aldri gjorde) ■

Kristina Junttila Valkoinen er PhD-stipendiat i kunstepagogikk ved Det kunstfaglige fakultet og jobber med performance- og Live Art som kunstner og pedagog. Hennes forskningsprosjekt har fokus på øvelsen som hendelse i pedagogisk og utøvende perspektiv.

Øvelse 1

Bytt klær med en annen

Øvelse 2

Gjør en umulig handling med et objekt.

Øvelse 4

Fortell om deg selv gjennom å presentere veska/sekken/lommeboka di.

Øvelse 3

Vær en levende skulptur som en kommentar til rommet i en time

Øvelse 5

Lag en forestilling som kun er ment for en publikummer om gangen.

Øvelse 6

Gå i en time uten mål og mening. La deg bli forstyrret.

Tromsø Artistic Research Forum

Det kunstfaglige fakultet har i oktober 2014 gleden av å huse årets høstforum for det nasjonale programmet for kunstnerisk utviklingsarbeid: Artistic Research Forum 2014.

Artistic Research Forum er etablert av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) som en årlig nasjonal konferanse for å fremme forståelsen av kunstnerisk utviklingsarbeid i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Forumet har som mål å diskutere problemstillinger knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid (artistic research). Ledende utøvere og utforskere i feltet vil gi presentasjoner og demonstrasjoner av prosjekter og utviklingsarbeider. Programmet vil bestå av en rekke prosjektpresentasjoner, diskusjonsfora, workshops og stipendiatarbeider.

Aktivitetene vil finne sted på Musikkonservatoriet og i Kunstakademiets nye lokaler.

Mer informasjon om programmet finner du her:

<http://artistic-research.no/tromso-artistic-research-forum/#more-3462>

Øvelse 7

Gjør en handling som tilfører et selvalgt sted noe.

Øvelse 8

Ikke kom til undervisinga. Dokumenter hva du gjorde i stedet og vis det for klassen senere.

Øvelse 10

Se hva de andre gjør. Skriv ned hva du opplever og del notatene med den det gjelder.

Øvelse 9

Hva vil du si noe om.

Musikkaktiviteter og digital mappe

Musikk er et ferdighetsfag som læres ved å bruke mye tid på å øve og på å repetere. I førskolelærerutdanninga har man kun ett år med undervisning én gang i uka. Hva gjør man da?

■■■■ Bengt Arve Haugseth

Vi som har jobbet i musikkseksjonen i lærerutdanninga i Tromsø noen år, har lenge ment at det kunne være fruktbart å gjøre noen strukturelle endringer i studier hvor man underviser store klasser med et relativt lite antall undervisningstimer. Dette gjelder spesielt i førskolelærerutdanninga, hvor man kun har ett år med undervisning én gang i uka, noe som ikke er tilstrekkelig for at studentene skal få nok faglig trygghet til å gjøre musikkaktiviteter i barnehagen.

I et praktisk fag som musikk kan man riktignok få lært mye om å gjennomføre musikkaktiviteter i løpet av et par undervisningstimer, men problemet for mange studenter har vært å huske de ulike aktivitetene med dertil hørende fremgangsmåter og variasjoner.

I et praktisk fag som musikk kan man riktignok få lært mye om å gjennomføre musikkaktiviteter i løpet av et par undervisningstimer, men problemet for mange studenter har vært å huske de ulike aktivitetene med dertil hørende fremgangsmåter og variasjoner.

Idébank på nett: Vi har i år derfor forsøkt å lage en felles idébank på nett, hvor både lærerstyrte og studentstyrte opplegg fra musikktimene er å finne som lyd eller video.

Vi har i tillegg byttet ut den tradisjonelle musikkmappa, en vurderingsform hvor studentene leverte skriftlige didaktiske beskrivelser av musikkopplegg, med en digital musikkmappe hvor studentene selv gjør opptak av sine musikkaktiviteter. For oss lærere oppleves det faglig viktig å kunne vurdere studentene som både utøvere og lærere i musikkfaget. Vi vurderer da musikaliske ferdigheter, evne til å skape et godt læringsmiljø, og hvordan studenten legger opp en musikkøkt med tanke på mål, innhold og variasjon.

Positive: Vår erfaring er at denne måten å arbeide på er meningsfull og gir bedre innsikt i studentenes arbeidsprosesser. En anonym spørreundersøkelse med studenter i en førskolelærerklass gjennomført i 2014 (27 kvinner og 3 menn i alderen 22-48 år) indikerer at studentene er av samme oppfatning. Hensikten med denne spørreundersøkelsen var å kartlegge bruken av idébanken, samtidig som vi ville vite noe om hvordan denne ble brukt. Studentene ble spurt om de hadde vært inne på idébanken, og hvis ja, hvor mange ganger, om de hadde brukt

idébanken i forbindelse med praksis, og hvis ja på hvilken måte, om de kom til å bruke idébanken i forbindelse med eksamensforberedelser, om de synes denne måten å arbeide på i musikkfaget hadde vært nyttig for dem, og hvis ja, på hvilken måte, og om de kunne se for seg å bruke liknende arbeidsmåter når de kom ut i arbeidslivet.

Resultatene viser at de aller fleste studentene var positive til å bruke idébanken som arbeidsverktøy, at 85 % hadde brukt idébanken under praksis og at studentene så idébanken som et nyttig redskap i forbindelse med eksamensforberedelser.

Gullfiskhukommelse: Alle studentene svarte at de hadde sett/lyttet til opptak som var gjort i skoleårets undervisningstimer. Antall besøk varierte fra 2 til 50 per student. På spørsmål om de hadde brukt idébanken i praksisukene (alle studenter skal ha 6 ukers praksis dette studieåret) svarte 23 studenter ja, 7 nei.

På spørsmålet om hvordan disse var blitt brukt svarte (noen ga flere eksempler) de fleste studentene at de brukte nettstedet i forbindelse med

musikksamlinger i barnehagen, men noen brukte det i tillegg til "spontanaktiviteter", til uteaktiviteter, "som inspirasjon", til "gitar", til lytteaktiviteter og til kroppsperkusjon.

På spørsmål om studentene syntes idébanken hadde vært nyttig, svarte alle 30 ja. På spørsmål om de kom til å bruke idébanken i forbindelse med eksamensforberedelser svarte også alle 30 ja. På spørsmål om hvorfor de syntes dette dokumentasjonsarbeidet hadde vært nyttig, svarte 24 at det hadde hjulpet dem til å huske bedre. En student beskriver utfordringene forbundet med å tilnærme seg et helt nytt fag på denne måten:

"(Jeg har) Gullfiskhukommelse, glemmer det meste vi har gjort fordi det er så mye nytt på én gang".

En annen student vektlegger den praktiske sida ved faget og hvorfor denne idébanken er bedre enn noteark og skriftlige fremstillinger:

"Det er noe med det å se sangene/lytte-og bevegelsesaktivitetene i praksis istedenfor å få utlevert 'bare' en sangtekst med akkorder. Veldig bra med 'liveopptak'."

Inspirasjon: Mange av studentene vektlegger at de har brukt idébanken til inspirasjon i eget arbeid og i praksis, mens et par av dem nevner at dokumentasjonsarbeidet har gjort musikkfaget lett tilgjengelig. På spørsmål om denne dokumentasjonen i musikkfaget vil være noe de selv vil ta i bruk i fremtidig arbeidsliv, svarte 22 ja, 7 kanskje og ingen studenter svarte nei. Flere av studentene nevner at idébanken har fått dem til å se musikkfaget i et nytt lys, og at å se opptak fra musikkøktene var veldig inspirerende. En student svarer på spørsmål om han/hun kunne tenke seg å jobbe på denne måten i et fremtidig yrkesliv:

"Ja absolutt. Særlig etter å selv ha erfart hvor nyttig og inspirerende det er. Et kjempegodt verktøy til bruk i barnehagen"

Kvalitet: Foreløpig ser vi tegn på at forandringene i år gjør det enklere å vurdere studentenes innsats i forhold til fremtidig yrkesliv, det gjør det lettere

for studentene å tilegne seg praktisk kunnskap, og de forberedes bedre til eksamen i studiet. Ved å jobbe med musikkaktiviteter de selv skal spille inn, har studentene erfart at musikk er et fag som læres ved øving og repetisjon.

Vi ser også for oss at denne måten å jobbe på kan tas i bruk i flere musikkstudier, og på sikt ser vi for oss at vi kan ha en variert og innholdsrik øvelsesbank på nett som studenter fra alle typer musikkstudier kan klikke seg inn på og få hjelp til alt fra sangleker og lytteaktiviteter til akkompagnement på trekkspill. Dette vil være en viktig supplement til for eksempel nettstedet Youtube, fordi vi her både kan spisse innholdet i forhold til den enkelte studieplan og kan kontrollere at alt som blir lagt ut er gjort av fagfolk som har lang utdanning og erfaring i musikkfaget. ■

Bengt Arve Haugseth er universitetslektor i musikk, UiT.

FoUkeslutt

Høsten 2013 iverksatte Det kunstfaglige fakultet sitt faglige forum *FoUkeslutt* for første gang. Forumet er et faglig og sosialt møtested for fakultetets ansatte hvor det presenteres FoU-prosjekter og diskuteres forskning og utviklingsarbeid på tvers av fagfelter. Forumet fungerer også som en mulighet til å få tilbakemelding på arbeider i prosess, både for faglig ansatte og stipendiater.

Noen av prosjektene som har vært presentert:

- Kristina Junttila om PhD-prosjektet *On the potentials of the singular exercise in Live Art*.

- Lars Lien om FoU-prosjektet *True tone, en kunstnerisk utforskning av Buscher-saksofoners uttrykkspotensial*

- Jet Pascua om PhD (KU)-prosjektet *Abandon*.

- Maria Tollefsen om FoU-prosjektet *Harmonisk analyse i gehørfaget*.

- Gaute Barlindhaug om PhD-prosjektet *Voice in the machine – mediating music through unstable documents*.

- Carlo Allemano om *Apprenticeship in Classical Singing*.

- Jon Marius Aareskjold om *Distributed networked performance – the next step*.

- Anneli Drecker om PhD (KU)-prosjektet *Den moderne urstemmen*.

- Hilde Synnøve Blix om profesjonelle utøveres notelesestrategier.

- Bjarne Isaksen om opprykksordningen for førstelektorer.

- Michael Strobel om fjernundervisning i videreutdanning for musikk lærere.

FoUkeslutt er en del av fakultetets strategi for formidling og utvikling av

det som foregår av forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, og fungerer i tillegg som arnested for framtidige samarbeidsprosjekter.

Foto: Marius Fiskum

Et lite utvalg av fakultetets ferskeste publikasjoner:

- **Ragnar Rasmussen (2012)**: Heksehammeren. Komponist og dirigent. Nordlys-festivalen i Tromsø.
- **Hanne Hammer Stien (2014)**: Åpningstale til Yngve Henriksens utstilling "Nord".
- **Lars Lien (2014)**: Black Box Music; DVD. Oslo Sinfonietta, Danmark 2014.
- **Hanna Horsberg Hansen (2014)**: Sami Artist Group 1978-1983: Otherness or Avant-Garde? I Decentering the Avant-Garde. Rodopi 2014 (s.251-266).
- **Geir Davidsen (2013)**: Musikk og metafysikk på roterommet. Konsertforestilling.
- **Åsa Sonjasdotter (2012)**: The Order of Potatoes at The Worldly House, dOCUMENTA (13), Kassel 09.05-16.09.2012.
- **Niels Eskild Johansen (2013)**: 24 Polyrytmiske Etyder. Norsk Musikforlag. Oslo.
- **Sergej Osadchuk (2013)**: CD-innspillingen Rav, første fullstendige samling av O. Olsens lieder. Euridice AS.
- **Eivind Valnes (2013)**: Skråblikk. CD-utgivelse, Anne Nymo Trulsen m/band. Ponca Records.
- **Anne Eriksen (2012)**: Filmproduksjon: 1) Tannbørsten, 2) Om å stole på egne vurderinger, 3) Å være tilstede. UiT.
- **Jens Kloster (2013)**: Produksjon av 2 bronselurer, Broncestøberiet AS, Bagsværd Danmark.
- **Paul Wählberg (2012)**: Kunst eller håndverk? Ballade.no 2012.
- **Paul Wählberg (2013)**: Une flûte soupire. CD. Euridice AS.
- **Nicolas Siepen (2013)**: Free Popular Avantgarde. Springerin 2013; Volum XIX (2) s. 48-51.
- **Hilde Synnøve Blix (2013)**: Learning strategies in ear-training. I: Reitan, I.E., Bergby, A.K., Jakhell, V.C. og Øye, I.F. Aural Perspectives. On Musikal Learning and Practice in Higher Music Education. NMH-publikasjoner. Oslo.
- **Lars Lien (2014)**: M.A.O. LAWO Classics Globalt 2014. CD.
- **Marte Liseth (2012)**: Drama – en nær slektning av leken. Verktøykassa 4/2012 s. 18-19.
- **Tori Stodle (2013)**: Adele Marcus' Technical Regimen. Appaloosa as Tromsø. DVD.
- **Lars Lien (2012)**: NoXaS, Saxes in motion. CD med musikk av Helge Hurum. Norsk Musikkforlag, NMH, UiB, UiT.
- **Bjarne Isaksen (red.) (2009)**: Musikk med lek. Leik med musikk. Om leik som innhald og metode i instrumentalundervisning. Oslo: Universitetsforlaget.
- **Jan Gunnar Hoff (2013)**: Living. Solo-CD med Hoff's egne komposisjoner. Utgiver: 2L/Musikkoperatørene.

Øverst: En scene fra et studentprosjekt (Foto: Hilde S. Blix)
 Midten: Åsa Sonjasdotters prosjekt The Order of Potatoes.
 Nederst: En Scene fra felles oppstartsprosjekt for studenter på Det kunstfaglige fakultet 2013 (Foto: Hilde S. Blix)